

Bryssel den
JUST.A.1/LL/NA (2022)

Skrivelse om preliminärt avslutande av ett klagomål om Tysklands påstådda överträdelse av EU:s regler gällande verkställighet av domar – CHAP (2020)1541

Europeiska kommissionen mottog under 2020 ett stort antal klagomål angående Tysklands högsta domstols beslut att inte verkställa en dom från appellationsdomstolen i Kraków, som slog fast att en tysk tv-station gjort sig skyldig till kränkning av en f.d. Auschwitz-fånges personliga rättigheter genom att på sin webbplats publicera formuleringen ”polska förintelsläger”. Enligt klagomålen innebär detta en överträdelse från Tysklands sida av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen), som har ersatts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel Ia-förordningen).

Målet rör en kränkning av den år 2019 avlidne Karol Tenderas personliga rättigheter. Denne f.d. Auschwitz-fånge var aktiv i organisationer som sprider och bevarar historisk sanning samt hågkomsten av de nazistiska förbrytelseerna i det ockuperade Polen. Den 15 juli 2013 kallade ZDF (*Zweites Deutsches Fernsehen*) i en avisering på sin webbplats de tidigare nazistiska tyska koncentrations- och utrotningslägren i det ockuperade polska territoriet ”polska utrotningsläger”. Efter ett ingripande av den polska ambassaden i Tyskland korrigerade ZDF denna historiskt felaktiga formulering samma dag. Karol Tendera väckte emellertid talan mot ZDF i Polen för kränkning av hans personliga rättigheter vad avser nationell identitet och nationell värdighet på grund av användningen av denna formulering. ZDF beklagade därefter i ett uttalande på sin webbplats formuleringen och menade att den var ett misstag och bad alla personer som hade förolämpats av den om ursäkt. ZDF bad också Karol Tendera personligen om ursäkt. I första instans ogillades Karol Tenderas talan. Hans överklagande till appellationsdomstolen i Kraków bifölls delvis. I sin dom, som vunnit laga kraft, förpliktade nämnda domstol ZDF att be Karol Tendera om ursäkt genom att i en månads tid publicera en specifikt formulerad förklaring på sin webbplats¹. Domen var föremål för ett verkställighetsförfarande i

¹ Förklaringen lyder som följer: [Svaranden] ”uttrycker sitt beklagande över att artikeln med rubriken ”[...]” publicerad den 15 juli 2013 på portalen www.zdf.de innehöll en felaktig formulering som förvanskade den polska nationens historia, och lät antyda att utrotningslägren i Majdanek och Auschwitz byggdes och drevs av polacker, och ber K.T., som hölls fängslad i ett tyskt

Tyskland, vilket avslutades med ett beslut meddelat av Tysklands högsta domstol i Karlsruhe (*Bundesgerichtshof*) vari erkännande och verkställighet avslogs. Det är detta beslut från Tysklands högsta domstol som är föremål för detta klagomål.

Tysklands högsta domstol grundade sitt beslut på artiklarna 34.1 och 45 i Bryssel I-förordningen² och fastslog att en skyldighet för ZDF att inte bara erkänna sitt obestridda sakfel, utan även att uttrycka en åsikt såsom den vore dess egen uppfattning, vilket skulle vara fallet om ZDF var tvungen att publicera den specifikt formulerade förklaringen, strider mot den grundläggande rätten till yttrandefrihet enligt den tyska grundlagen (*Grundgesetz*) och strider mot grunderna för den tyska rättsordningen (*ordre public*).

Vid den tidpunkt Karol Tenderas mål var uppe till behandling reglerades erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område i unionen genom Bryssel I-förordningen. Enligt artikel 45.2 i den förordningen får en utländsk dom som är föremål för erkännande och verkställighet aldrig omprövas i sak. Enligt artikel 34.1 i den förordningen ska en dom inte erkännas om erkännandet och verkställigheten uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen i den anmodade medlemsstaten.

Klagandena har gjort gällande att högsta domstolens beslut strider mot förbudet mot att i sak pröva den dom som är föremål för exekvaturförfarandet. När Tysklands högsta domstol gjorde sin egen bedömning av om åläggandet i den polska domen om publicering av en förklaring med specifikt innehåll var korrekt och lämpligt med hänsyn till allvaret i den överträdelse som ZDF gjort sig skyldig till, gjorde den en materiell bedömning av den polska domen och kom ytterst till en annan slutsats i sak.

Klagandena ifrågasätter dessutom det ”uppenbara” i den påstådda motsägelsen mellan den polska domstolens beslut om publicering av en specifikt formulerad förklaring som ålagts ZDF och de tyska bestämmelserna om skydd av yttrandefriheten, som Tysklands högsta domstol har åberopat för att inte erkänna den polska domen.

Slutligen betvivlar de att den polska appellationsdomstolens beslut om att ålägga ZDF att be om ursäkt i enlighet med strikta anvisningar strider mot den yttrandefrihet/åsiktsfrihet som Tysklands högsta domstol har åberopat, eftersom Europadomstolen anser att en sådan form av gottgörelse för följderna av kränkningen av personliga rättigheter är förenlig med artikel 10 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Kommissionen har meddelat sin bedömning av ärendet inom ramen för en framställning till Europaparlamentet (framställning nr 1311/2019):

koncentrationsläger, om ursäkt för att ha kränkt hans personliga rättigheter, särskilt vad avser hans nationella identitet (känslan av tillhörighet till den polska nationen) och hans nationella värdighet.”

² Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, EGT L 12, 16.1.2001, s. 1. Den har upphävts genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen), EUT L 351, 20.12.2012, s. 1, som är tillämplig från och med den 10 januari 2016.

”Europeiska unionens domstol har i sin rättspraxis slagit fast att även om det i princip står medlemsstaterna fritt att, enligt sina egna uppfattningar, fastställa vad grunderna för rättsordningen kräver, är gränserna för detta begrepp en fråga om tolkningen av förordningen³.

Medlemsstaternas domstolar definierar grunderna för rättsordningen inom de gränser som EU-domstolen fastställt om vad som kan anses uppenbart strida mot grunderna för rättsordningen. Oberoende av det specifika sammanhanget i detta mål kan skyddet av personliga rättigheter och yttrande- och pressfriheten, till följd av medlemsstaternas skiftande konstitutionella system, innebära olika val av skyddsnivå för de aktuella grundläggande rättigheterna och ge upphov till legitima farhågor rörande grunderna för rättsordningen vid erkännande och verkställighet av domar.

Tysklands högsta domstols beslut är ett enskilt domstolsbeslut som grundar sig på Bryssel I-förordningen. I beslutet åberopas ett tillåtet skäl att avslå erkännande och verkställighet enligt den förordningen och beslutet har vunnit laga kraft.

Kommissionen anser sig härvidlag inte ha tillräckliga indikationer på att det tyska rättsliga avgörandet i fråga bryter mot EU-rätten.”

Kommissionen bekräftar sin uppfattning att tillräckliga belägg saknas för att unionsrätten har åsidosatts genom det beslut som Tysklands högsta domstol i Karlsruhe meddelade den 19 juli 2018, vari den avslog verkställighet i Tyskland av en dom från appellationsdomstolen i Kraków av den 22 december 2016. De klagandes särskilda observationer ändrar inte denna bedömning.

För det första konstaterar kommissionen att prövning av ett avslag som grundar sig på *ordre public* med nödvändighet innebär en prövning av huruvida innehållet i det utländska beslutet är välgrundat. Artiklarna 34.1 och 45.2 i Bryssel I-förordningen ska läsas tillsammans. Undantaget avseende grunderna för rättsordningen är också ett undantag från förbudet mot omprövning i sak enligt artikel 45, i den mån en sådan omprövning är nödvändig för att bedöma huruvida erkännandet och verkställigheten uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen.

Tysklands högsta domstols beslut begränsar sig dessutom i hög grad till en karakterisering av den förklaring som svaranden ålades att publicera enligt domen från appellationsdomstolen Kraków, mot bakgrund av skyddet av de grundläggande rättigheterna i Tyskland. Det ersätter inte sistnämnda domstolens resonemang och slutsatsen att kändens personliga rättigheter har kränkts. Högsta domstolens uppfattning är snarare att förklaringen i fråga inte enbart är en rättelse av en faktisk felaktighet, utan utgör ett uttryck för en uppfattning som svaranden skulle tvingas att publicera som om den vore en egen uppfattning, vilket skulle strida mot den grundläggande rätten till yttrandefrihet, såsom denna rätt är skyddad i Tyskland.

Vad beträffande klagandenas påstående att artikel 10 i Europakonventionen inte hindrar att en ursäkt utkrävs i linje med den polska domen, upprepar kommissionen att medlemsstaterna kan göra olika val vad gäller nivån på skyddet av yttrandefriheten och medie-

³ Till exempel mål 302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines och mål C-420/07, Apostolides.

friheten vid avvägningen mellan dessa rättigheter och skyddet av de personliga rättigheterna, ett område som inte harmoniserats genom unionsrätten. De kan inom ramen för Bryssel I-förordningen besluta sig för att definiera den lösning som finns fastställd i deras nationella konstitutionella system som en fråga som rör grunderna för rättsordningen inom de gränser som fastställts av EU-domstolen. Frågan huruvida artikel 10 i Europakonventionen ger yttrandefriheten samma skyddsnivå förefaller inte vara relevant i detta avseende.

Mot bakgrund av detta har kommissionen för avsikt att avsluta ärendet. Om klagandena har någon ny information som kan vara relevant för en omprövning av klagomålet kan de kontakta kommissionen senast fyra veckor efter att detta tillkännagivande har offentliggjorts. Därefter kommer ärendet att avslutas.

Med vänlig hälsning

e-signerad
Andreas STEIN
Enhetschef